

Bomo še poučevali književnost?

Brane Šimenc

Zavod R Slovenije za šolstvo, Ljubljana

Že več kot dvajset let poučujem slovenski jezik in književnost na srednji strokovni šoli. Pri svojem delu namenim kar nekaj časa temu, da bi pouk ovrednotil in dijake motiviral za pouk književnosti v tem smislu, da se v besedni umetnosti zrcali estetska, miselna in etična izkušnja evropskega in tudi širšega človeka in njegova kultura, ki ji pripadamo, smo del nje in je ne moremo ignorirati. S tem svetom moramo biti nekako seznanjeni, kot zahteva učni program, in naj to sprejmejo kot prednost, ne pa breme. Rad bi dijakom potisnil knjigo v roke, saj je definirani cilj pouka književnosti vzpostaviti trajen stik med knjigo in bodočim potencialnim uporabnikom – današnjim dijakom.

Pri svojem napornem delu opažam velik razkorak med mojo generacijo, ki se je knjige kar oprijela in je bilo sramotno imeti nezadostno oceno pri tem predmetu, in generacijo današnjih srednješolcev, ki živi v drugem svetu, in se mi zdi, da jo le deloma razumem. Za to generacijo je namreč značilen svet elektronskih medijev, ki so tako nasilni in vsesplošni, da dijaki ne vidijo več prave vrednosti in smisla branja leposlovja. Ta generacija spremlja in doživlja svet preko drugega medija, pa najsi gre za trivialno raven ali resnejšo in zahtevnejšo snov. Ta medij močno oblikuje njihovo mišljenje, vrednotenje in obnašanje, v tem svetu živijo, mu verjamejo; tako danes ta generacija živi. Knjiga zato zanjo izgublja pomen, je nekoliko anahronističen način odnosa s svetom. Knjiga jim je sicer že v zgodnjem otroštvu posredovala lepi svet pravljic v sicer nekoliko tujem, knjižnem jeziku. Pa že ta svet so zaznamovale risanke, pravljice na CD-jih ali audio- in videokasetah, ko si le poslušal in gledal ter užival. Pasivno je lepše kot aktivno.

Tako je knjiga izgubila svoj pomen in vrednost, pretežavna je, nadomestili so jo sodobnejši, modernejši, prijetnejši in prepričljivejši mediji.

Odnos do knjige imajo le posamezni dijaki, ki se jim je odkril čudež knjige in besedne umetnosti. Ti dijaki so edini pravi, upravičeni in hvaležni naslovniki vsebin in ciljev pouka književnosti, ki je sicer predpisan za celo generacijo.

Tako se pri pouku včasih počutim kot tisti, ki s počevanjem književnosti služi svoj ljubi kruhek, hkrati pa zganja intelektualno nasilje nad mlado generacijo, s katero se po učnem programu trudim, da bi imeli pozitiven odnos do nečesa, do česar pretežni del njihove generacije nima več pravega odnosa in česar ne doživlja kot samoumevno vrednoto. Zanje to ni sodoben medij odkrivanja sveta in komuniciranja z njim.

Zato se bojim, da bo pouk književnosti v srednji šoli zaradi odtujenosti od knjige postal precej ekskluzivna dejavnost zgolj za tisto interesno skupino dijakov, ki imajo odnos do knjige in smisel za besedno umetnost, nekakšen izbirni predmet, sicer jih bomo pa pri predmetu slovenščina učili predvsem pragmatično jezikoslovje, da jih bomo za silo opismenili za rabo jezika v vsakdanji rabi na ravni neumetnostnih besedil.

Upam, da se ta črni scenarij ne bo uresničil.